

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

7 Quid requiratur vt profeßio sit valida, & vt inualida rætificetur; & an non ratificans poßit egredi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Contrarium tamen in hoc casu videri possit verius. si enim non afficiebatur matrimonio, & optabat esse libera ab illo iugo, & sic vouit castitatem (vt plerumque fit) videtur vouisse absolute seruare quantum in se est, & sine iniuria coniugis possit: vnde etiam post mortem ipsius non potest nubere alteri. quare si contingat coniugem fornicari, tenebitur ab eo separari, si absque graui incommodo possit, nec dimissum poterit reconciliare. itaque spectanda est mens vouentis vtrum intenderit vouere seruare castitatem quantum sine alterius iniuria possit.

Si post consummatum.

Dico Tertio, Si consummato matrimonio alter vel vterq; vouit continentiam, vel id factum absque alterius consensu, vel eum consensu, sed seorsum; vel mutuo consensu per modum pacti. Si primo modo factum sit, certum non esse nisi votum parziale castitatis, nimirum quantum est ex parte vouentis, quale in matrimonio seruari potest, siue vterque seorsim, siue alter tantum vouerit. Si secundo modo, nimirum accedente consensu alterius, non tamen per modum mutui pacti, etiam erit solum votum parziale, quale matrimonij status permittit. Et quamuis neuter tunc possit petere debitum, vterque tamen tenetur petenti reddere: quia neuter censetur renuntiasse iuri petendi, nisi forte expresse aliud intenderit. Licentia enim vouendi data a coniuge, non est renuntiatio sui iuris, vt supra c. 40. dub. 1. §. n. 95. ostensum est, & consentiunt plerique Doctores.

56 Si tertio modo factum sit, neuter potest petere aut reddere: quia ad hunc finem vterque iure suo cessit, & coniugem a iugo coniugalis seruitutis absoluit, vt sic integram continentiam perpetuo seruare possit, vt supra dubit. 1. §. num. 96. ostensum est.

Si ius vicissim reddans.

Aduerte tamen, coniuges alterum alteri posse hanc renuntiationem valide condonare, & ius pristinum in corpus restituere. et si enim ea in re committant sacrilegium contra votum (quia quod semel Deo consecratum est, non potest alteri dari) tamen illa condonatio & iuris restitutio valida erat. Nam si cum femina est omnino sui iuris, valide potest ius sui corporis conferre in virum, etiam si ipsa castitatem vouerit; multo magis iam matrimonio copulata poterit valide reddere viro ius, cui vir renuntiarat, cum numquam ita renuntiare poterit, quin apud eum habitu & in radice manerit. Ratio est, quia votum simplex, quo vouit Deo castitatem, non transfert dominium corporis in ius alterius. secus est in professione, cui ex parte voti obedientia annexa est traditio in ius Religionis. Vnde et si vouerit castitatem, retinet tamen dominium corporis sibi (quamuis Deo obnoxium ratione voti) ac proinde potest illud valide marito reddere, similiter maritus vxori. Itaque hoc casu et si neuter possit petere debitum, vterq; tamen tenetur petenti reddere; sicut cum seorsim castitatem vouerunt. Tunc enim eorum votum ad similem statum est redactum. vide supra c. 40. dub. 18. n. 126. Si tamen contingat maritum mœcham, vxor non poterit ei amplius reddere debitum, quia ille rursus ius petendi amisit: & ita tenetur ipsa votum suum integrè seruare sicut prius, antequam restituisset viro ius illud, quo ipse vouendo cesserat.

DVBITATIO VII.

Quid requiratur vt professio sit valida; & vt inuálida ratificetur; & an non ratificans possit ingredi.

Notandum est, professionem posse fieri vel ⁵⁷ expresse vel tacite. Expresse, cum quis vitur aliqua formula promissionis, qua mentem suam expliciter & intendat Religioni incorporari. Nec refert ex natura rei quibus verbis vtatur; modo per illa intendat se Deo & Religioni obstringere ac tradere, idque ipsis aliqua ratione exprimat. Sicut in absolute ab excommunicatione, non refert quibus verbis vtatur Prelatus, modo significet effectum, quem per illa intendit. Vnde in multis Religionibus non vouent expresse paupertatem, & castitatem; sed promittunt solum ^{Varia formula professionis expressa.} *seruare regulam*, (intellige de præceptis regulæ) vel *obedire regulæ*, vel *vivere secundum regulam*: vel promittunt *obedientiam & conuersionem morum secundum hanc vel illam regulam*. His aliqui adiungunt *stabilitatem*, vt Benedictini & Carthusiani: castitatem verò & paupertatem promittunt, tum in obedientia, tum in promissione regulæ, in qua illa exprimitur.

Tacite sit tripliciter. Primo, Cum exacto probationis anno defert quis habitum professorum (vbi aliquo signo externo distinctus est) per tri-duum; cap. Ad nostram. 8. de Regul. & cap. Constitutionem. 3. de Regul. in 6. Secundo, Si tali habitu suscepto faciat aliquod opus professis proprium, vt si in Capitulo iustitiam dederit, statim fit professus, nec requiritur tuduū; c. Vidua. 4. de Reg. Tertio, Si in ea Religione vbi nulla exterius est distinctio habitus, deferat habitum per totum annum, in termino anni censetur professus; c. Ex parte. 22. de Reg. & Clement. Eos qui de Regul. vide Nauar. comment. 4. de Reg. n. 73. & 74. Silu. Religio. 3. q. 19. Debent autem hæc fieri animo saltem tacito profitendi; & consentiente illo, cuius est admittere, vt rectè idem DD. & alij docent, & ex infra dicendis patebit. Si talis animus non adsit, non erit coram Deo professus: et si in foro externo præsumatur.

His positus, vt professio sit valida, multa requiruntur. Primo, ⁵⁸ *Ætas*. Secundo, *Annus probationis*. Tertio, *Animus profitendi*. Quarto, *Vt non metu vel fraude impulsus faciat*. Quinto, *Vt fiat auctoritate eius, cuius est admittere, & cum consilio eorum, quos tenetur adhibere*. Sexto, *Vt fiat in Religione approbata, ac proinde secundum Regulam approbatam*. Septimo, *Vt tria vota substantialia saltem implicite emittantur*. Octauo, *Vt nulla adsit conditio substantiæ Religionis repugnans*. Nono, *Vt non habeat aliquod impedimentum, quod in ea Religione habeatur essentialle*. Decimo, *Vt persona non sit alteri obstricta*.

Primo, Requiritur *ætas*: hæc ante Concil. Trid. in feminis erat 12. annorum, in maribus 14. completorum. Ad ordines tamen mendicantium requirebatur præterea vnus annus, qui erat probationis. Itaque in illis Ordinibus ante annum 15. completum non erat valida professio; de quo vide Siluestrum Religio. 3. q. 2. Verum post Concilij Tridentini decretum, quod habetur less. 25. c. 15. de Regul. requiruntur in omnibus Ordinibus ^{1. Aetas.} *completos* anni ^{Conc. Trid. requirit 16. annos.}

anni 16. completi: In quacumque, ait, Religione, tam virorum, quam mulierum, professio non fiat ante 16. annum completum: nec qui minore tempore quam per annum. post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur. professio autem antea facta sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicuius regule vel Religionis vel Ordinis observationem, aut ad alios quoscumque effectus.

Ordinatus ante pubertatem.

Pari modo si quis ante pubertatem accipiat Ordinem sacrum, non obligatur voto continentiae Ordini annexo, vt docet Panorm. c. vñico, num. 3. de clerico per saltum promotio, secutus Hostiensem, Innocent. Archidiaconum, Hugonem, Goffredum. Ratio est, quia illa aetate non poterat se expressè obligare voto solemnī continentiae: ergo nec tacitè per susceptionem Ordinis. Vnde inferitur, Si quis hoc tempore ordinaretur ante annum sextum decimum aetatis, non obligatum iri voto continentiae: quia ante illud tempus non valet professio; ac proinde nec teneri ad Preces canonicas, & posse inire matrimonium. Idem docet Nauar. in Enchirid. cap. 22. num. 51. de ordinato metu maximo reuerentiali. Hoc ipso enim quo tenetur ad castitatem, non tenetur ad statum ipsū, cum Ecclesia hunc nemini permittat absque continentiae voto. Si non tenetur ad statum ipsum, neque etiam ad ea quae statui sunt connexa & accessoria. Hæc tamen intellige, nisi completo anno sexto decimo ratificet Ordinis susceptionem. Neque sufficit antè ratificare, vt insinuat Panorm. ex Hostiensī; quia debet esse in aetate habili ad se obligandum. Censetur autem ratificare, si Ordine sacro tunc utatur; nisi fortè utatur ex ignorantia, qua putabat se teneri. Nemo enim ratificat quod ignorat.

59
2. Annus probationis.
Quando inchoatur.

Secundò, Requiritur integer annus probationis post susceptum habitum. patet ex verbis Concilij.

Vbi Notandum Primò, Hunc annum posse inchoari & expleri ante annum sextum decimum; quia iure antiquo poterat, & Concilium nihil circa hoc innouauit: non enim est opus vt statim expleto illo anno ad professionem admittatur. Nec obstat illud, quod cap. 16. dicitur, *Finito tempore nouitatus, Superiores, Nouitios, quos habiles inueniunt, ad profectendum admittant, aut e Monasterio eiciant.* quia loquitur de iis qui sunt habiles, in quibus non est iusta causa differendi, vt declaratum est à Cardinalibus qui decretis Concilij interpretandis præfunt. non enim Concilium vetat differri professionem, si causa aliqua iusta subfit; (vt si morbo aliquo laboret, si aetas desit, si in probatione non omnino satisfecerit) hoc enim esset contra rectam administrationem, & contra Monasterij ac ipsius Nouitij bonum.

Debet esse continuus.

Secundò, Hunc annum debere esse continuum. Ita Siluester Religio 5. quaest. 4. Nauar. lib. 3. titul. de Regularib. consil. 34. & 37. & alij passim. Ratio est, quia quando ius certum tempus, vt annum vel mensem requirit, intelligendum est de tempore continuo; vt docet Ioan. Andreas in c. 1. de elect. in 6. & alij. Deinde quia annus assignatur vt experiatur austeritates Religionis: has autem melius experitur continuando, quam diuidendo. Denique ita habet consuetudo. Glossa tamen in reg. Eum qui, de reg. Iuris in 6. tenet sufficere annum interpolatum; quod Panormitanus in cap. Ad Apostolicam. 16. de Regularib. n. 9. non reij-

cit, etsi contrarium putet verius. Idem tenet Barthol. Brix. vt refert Panor. & Speculat. p. 4. tit. de statu monach. §. 1. q. 37. etiam longa fuerit intermissio. crediderim sanè, paucorum dierum interpellatione non impedire. Ratio est, quia non minus idcirco experitur austeritates Religionis, si postea totidem dies, quot intermisit, suppleat. atqui tota ratio, cur annus debeat esse continuus, est, vt experiatur austeritates Religionis, vt alij DD fatentur. accedit quòd paucorum dierum intermissio non censetur impedire moralem continuationem.

Tertiò, Hanc probationem debere fieri in habitu, (etsi Panormitanus id neget) quia est pars austeritatis Ordinis. Item in iplo Monasterio; nisi à Superiore ei concessum sit vt foris moretur, vt docet Siluester, Religio 5. q. 5.

In habitu.

Quartò, Annum probationis & annos sexdecim aetatis, computandos esse à momento ad momentum. vt si habitum acceperis primo Octobris post meridiem, nò potes eodem die recurrente in termino anni profiteri ante meridiem, sed expectandum est punctum suscepti habitus. Similiter in aetate expectandum vt recurrat punctum natiuitatis. Colligitur ex L. 3. §. Minorem. de minoribus, vbi dicitur, *Minorem adhuc dici vltimo die anni 25. donec hora natiuitatis recurrat.* & ratio additur, *quia ante illa horam nondum cõpleuit 25. annos.* vnde colligit, in huiusmodi à momento in momentum tempus spectari. quod maximè verum est, quando certum tempus, ab aliquo die determinato incipiens, alicui constitutum est in ipsius fauorem: v. g. vt possit restitui in integrum, vel vt non possit obligari aliquo contractu, vel lege. secus si tantum requiratur, quia non putatur antea satis idoneus; vt cum requiruntur 7. anni ad sponsalia, & 14. ad matrimonium: tunc sufficit vltimum diem anni 7. vel 14. esse inchoatum; nec opus est expectare punctum natiuitatis, vt docet Sancius l. 1. de matrim. disp. 16. n. 2. Idem credo dum requiruntur anni 14. ad beneficium; quia id fauorabilius, vide Azonem in Summa, in L. 2. Cod. Rubr. de in integrum restitutione minorum. n. 1. 2. 3. 4.

Quomodo computandus iste annus.

Hinc sequitur, si aetas annorum 16. compleatur anno bissexto 24. Februarij, non sufficere vigesimum quartum priorem; sed addendum esse alterum; (bis enim tunc vigesimus quartus numeratur, & bis dicitur sexto Kalendas; vnde etiam annus bissextus nomen accepit) quia hic est necessarius ad complendum quadriennium præcedens, cum senæ horæ singulis annis defuerint. Ita in simili docet Molina disp. 573.

Bissextus.

Quintò, Per hoc decretum Concilij sublatam esse omnem professionem tacitam, quæ intra annum probationis fieri poterat, per quam profitens obligabatur non huic Religioni in qua erat, sed Religioni in genere; quamuis hac Religio ipsi esset obstricta, si ipse vellet. de quo cap. Ad Apostolicam, de Reg. & c. Constitutionem. 3. in 6. eodem. Similiter sublata professio expressa intra illud tempus.

Professio tacita intra annum probationis sublata.

Sextò, Eum, qui in Ordinibus mendicantium aliquem admittit ad professionem ante expletum annum probationis, peccare mortiferè; quia id ei sub pœna excommunicationis ferendæ strictè prohibetur: & esse suspensum ab officio admittendi ad professionem, cap. Non solum. 2. de Reg. in 6. in alijs Ordinibus peccare quidem mortiferè; quia contra præceptum Concilij Trid. in

re graui : non tamen esse suspensum, quia Iure non est statutum.

Annua probationis in coniuge.

Septimò, Annum probationis etiam habere locum, quando ante consummatum matrimonium alter coniugum ingreditur Religionem. Et si enim cap. Ex publico. 7. de conuers. coniugat. non concedantur tunc nisi duo menses ad profitendum, vt tenet Glossa, quã communiter sequuntur DD. teste Panorm. in illud c. n. 11. & ipse Panorm. ibid. tamen Concilium Trident. generaliter loquens & nihil excipiens requirit annum integrum, irritam reddens professionem, quã ante finem anni facta fuerit. Vnde etiam in tali euentu annus requiritur. Confirmatur, quia ratio cur annus probationis sit statutus (nimirum ut conuersus experietur asperitates Monasterij, & Monasterium illius mores; vt habetur cap. Ad Apostolicam. 16. de Regular.) non minus habet locum in coniugatis quã in solutis. Vnde sequitur, vxore Religionem ingrediente, marito expectandum per annum, donec probatione peracta fecerit ipsa professionem. cumque professio non valeat ante annum sextum decimum completum, si vxor ingrediens sit solum duodecim annorum, marito expectandum per quatuor annos.

Dices, d. cap. Ad Apostolicam; dicitur hoc tempus constitutum in fauorem vtriusque, nimirum conuersi & Monasterij: ac proinde vtriusque consensu posse hoc tempus accidi, & professionem citius fieri. quemuis enim posse renuntiare ei quod in suum fauorem est introductum.

Respondeo, Olim id quidem validè fieri potuisse: verum per Concilium Trident. hoc est correctum. quod insinuant generales illæ locutiones & clausulæ irritantes: *Non admittatur, professio sit nulla, nullum effectum operetur.* & quod velit non valere renuntiationem bonorum antea factam. ita Nauar. lib. 3. de Regul. consil. 33. Vnde concludit, etsi olim cum quis transferebatur à Religione mendicante ad non mendicantem, vel non mendicante ad mendicantem, poterat renuntiare anno probationis; nunc tamen non posse.

Ad rationem allatam respondet, Etsi olim annus probationis solum videretur concessus ob fauorem priuatum, ac proinde tunc ei potuisse renuntiare; à Concilio tamen in eo statuendo spectari fauorem publicum, ob graues abusus contra bonum publicum ex illa renuntiatione prouenientes. v. g. vt quis fieret Abbas, qui vix paucis mensibus fuerat Nouitius; atque adeò vt fieret Magister perfectionis, qui nondum aut vix fuerat discipulus. Nemo autem potest renuntiare iuri quod in fauorem publicum introductum. Vide Panorm. in d. cap. Ad Apostolicam, n. 10.

Aduerte tamen, contrariam sententiam in vtroque casu non esse improbabilem, vt docet Sancius l. 2. de matr. disp. 24. & insinuat Nauar. supra, vbi argumenta varia in hanc adducit.

Aliud est vbi Concil. non receptum.

Octauò, Prædicta de ætate sexdecim annorum, & anno nouitiatus integro, procedere maximè vbi Concilium Trident. est receptum: vbi enim non est receptum, probabile est valere professionem ante annum nouitiatus exactum in Ordinibus non mendicantibus: ita docet Nauar. lib. 3. tit. de Regular. consil. 28. num. 1. Similiter ante annum sextum decimum ætatis. nam eadem est ratio: nimirum quia lex non recepta vim non habet; & ita Ius antiquum manet in vigore.

Tertiò, Requiritur animus profitendi, si enim hic absit, ita vt nec tacite nec expresse intendas profiteri, nulla est professio; quia nec votum, nec vlla promissio per se obligat sine voluntate obligandi; cum tota hæc obligatio à libera voluntate pendeat, vt dictum est c. 40. n. 5. & 6. Dico per se; quia potest obligari ratione scandali, vel damni vitandi, quod sequeretur si promissio exterius facta non præstaretur. vnde si horum periculum absit, qui sic professus est, possit fugere & recipere se ad exteris prouincias.

Quartò, Vt non fraude vel metu inductus, de quo supra cap. 17. dubit. 5. & 6. & cap. 40. dubit. 2. & 3.

Quintò, Vt fiat consensu eius, cuius est incorporare Religioni. Ita Nauarrus comment. 4. de Regul. nu. 74. Sil. Religio 3. q. 19. & alij omnes. Ratio est, quia nulla professio est valida, nisi duæ personæ concurrant, quarum altera se obliget Religioni, tradendo se in ius eius, & obstringendo ad manendum in ea; altera Religionem obliget illi, recipiendo illum in filium, & iura reliquorum illi communicando. continet enim professio obligationem reciprocam inter eum qui illam facit & qui recipit; iuxta cap. Ad Apostolicam. 16. de Regul. & c. Porrectum. eodem. vbi optimè Panorm. num. 10. & 11. & Nauarr. lib. 3. de Regularib. consilio 5. Debet autem hic consensus esse liber, non fraude aut metu iniusto extortus, sicut in alijs contractibus. Vnde si Prælatus metu graui iniuste ad id incusso cogatur aliquem admittere ad professionem, professio erit inualida, quia in contractibus ex vtraque parte requiritur libertas. Confir. quia ad valorem professionis non minus requiritur admissio & receptio quàm traditio: ergo sicuti ad firmitatem professionis requiritur libertas in traditione; ita etiam in receptione. Hæc potestas ordinariè est apud Prælatum; eius enim est incorporare congregationi, huiusque priuilegia & iura communicare, qui illi præstet. Debet hic etiam (nisi aliud consuetudo vel regula præseribat, aut priuilegium aliud concedat) adhibere consilium Capituli: quia regula Monachorum præscribit, Abbatem præcipua quæque cum consilio Capituli debere explere: admissio autem vnus est ex præcipuis. Vnde sequitur, admissionem esse irritam Iure communi, si absque illo consilio fiat: quia vbi à Iure requiritur consilium, nisi adhibeatur, actus est nullus, cap. Nouit. 4. de his quæ fiunt à Prælato, iuncta Glossa. non tamen tenetur consilium illud sequi, sed satis est exquirere & intelligere, vt docet Silu. v. Religio 3. qu. 13. Alij tamen putant non sufficere consilium, sed etiam requiri consensum. Probari potest ex cap. Ea noscitur. 6. de his quæ fiunt à Prælatis, & c. vbi requiritur consensus maioris vel sanioris partis Conuentus, vt præsentatio vel collatio per Abbatem facta, sit valida. Vnde hæc sententia Iure communi videtur verior. Verum spectanda maximè est in huiusmodi recepta consuetudo, vt docet Panorm. in cap. Ad Apostolicam. n. 11. de Regular. Episcopus etiam potest admittere ad professionem, sed tantum in Monasterijs sibi subiectis; Siluester supra qu. 14. quia est Superior, cui etiam Abbas subest. Si alius si non ha. admittat absque mandato Prælati, professio est inualida; quia non potest Religioni incorporare. Si tamen nomine Prælati admiserit, potest Prælatus ratificare, vt docet idem Silu. Religio 3. q. 18.

Ang.

Consilium Capituli.

Ang. v. Professio. num. 1. & alij. Antea tamen non habebit vim professionis, sed solum voti simplicis, quia non obligat omnino & absolute sicut professio; sed sub conditione, Si Prælatus ratum habuerit. Si autem nomine Prælati admissus non sit, non poterit Prælatus ratificare: quia *ratum nemo habere potest quod suo nomine gestum non est*, ut habetur reg. 9. de regulis Iuris, in Sexto. itaque nisi rursus profiteatur, non erit professus.

Professus sine auctoritate admittens.

Petes, Vtrum ex huiusmodi professione maneat obligatus?

Respondeo, Probabile esse, manere obligatum voto simplici ad ingrediendum, si velint illum recipere; quia obligatum se quantum potuit ex parte sua: cum hac tamen tacita conditione, si ipsi vicissim illum vellent recipere. vnde debet inquirere an velint, & si velint, rursus profiteri: si nolint, erit omnino liber.

Contrarium tamen etiam probabile est, & forte verius; quia in contractibus reciprocis potest reuocari consensus & obligatio, quamdiu ab altera parte non est acceptata, nisi forte tempus concessum sit ad deliberandum. atqui hic non censetur acceptata; quia altera pars nullam potestatem ad acceptandum habuit. Idem accidit in emptionibus, venditionibus, & aliis contractibus. secus est si fiat sub ratihabitione Superioris; quia tunc expectanda est illa ratihabitio, cum in illam consenserint. vide Nauarrum l. 3. de Regul. consil. 6. num. 4. & 5.

62
6. In Religione approbata, c. vnico, de voto, in 6. Non enim sufficit tria vota substantialia emitte, & regulam aliquam ab Ecclesia approbatam profiteri, sed debet etiam alicui Religioni approbate incorporari, eiusque membrum effici, idque ab eo qui incorporandi habet potestatem, ut dictum est. Vnde si quis in manibus Episcopi profiteretur regulam S. Benedicti, Augustini, vel Basilij, non ideo efficeretur verus Religiosus. vide Nauar. l. 3. consil. tit. de Regul. consil. 6. & consil. 81. Si fiat in Religione prohibita, (qualis est omnis, quæ instituta est post Concilium Lateran. & non approbata) non est vera professio qualis Iure requiritur. vnde nec irritum reddit matrimonium; nec impedit dominij acquisitionem. obligat tamen talis professio ad Religionem in genere, iuxta Siluestrum Religio 3. q. 10. ex Archidiacono. quod intellige, si illa fuit mens volentis; secus si voluit se huic soli obstringere, non vlli alteri: quo casu videtur totum Iure irritum, & nulla obligatio, quia actus non operantur ultra intentionem agentium. Præsumitur autem se huic soli voluisse obligare, nisi expressè aliud intenderit. Aduerte tamen, si talis Religio prohibita permittatur in Ecclesia vt prius institutum, professionem habituram vim votorum simplicium, vt supra num. 14. dictum est.

7. Vota substantialia nuncupanda.

Septimò, Vt tria vota substantialia nuncupet: quia sine his non est perfecta Religio, vt ostensum dub. 1. sufficit tamen vt id faciat implicite, vt supra num. 57. dictum est. vide Panor. cap. Porrectum. num. 3. de Regul.

8. Conditio repugnans substantie Religionis.

Octauò, Vt nulla adsit conditio Religionis substantia repugnans; vt si quis profiteatur ea lege vt possit retinere sua bona, viuere suo arbitratu, ducere uxorem moriente fratre, egredi si ferre non poterit: talis enim professio est irrita, nec vllam inducit obligationem. secus si profiteatur absolu-

tè, quamuis antea pactus sit vt sibi concedatur aliquod peculium, vel vt maneat domi sua, retineatque usum bonorum suorum, dependenter tamen ab arbitrio Superioris, vt patet cap. Insinuante, Qui Clerici vel vouent. & cap. De viduis. 27. quæst. 1. de quo vide Nauarrum comment. 2. de Regul. nu. 15. & 16. Post Concilium tamen Tridentinum talia pacta non possunt fieri sine Pontificis auctoritate.

Nonò, Vt non habeat aliquod impedimentum, quod in illo Ordine censeatur essenziale: hoc enim professionem redderet inualidam. Ratio est, quia per impedimentum redditur inhabilis ad professionem huius Religionis. sicut enim constituta sunt varia impedimenta dirimentia, quibus redditur quis inhabilis ad matrimonium, vel simpliciter, vel cum hac aut illa persona; ita etiam possunt constitui impedimenta, quæ reddant inhabilem ad professionem vel simpliciter, vel in hac aut illa Religione. Si tamen admittatis, qui potest dispensare. & nouit impedimentum, valebit professio: quia admittendo tacite videtur dispensasse. Si autem ignorauit impedimentum, altero id in examine celante, non valebit; propter causam prædictam, nimirum quia mansit inhabilis. Idem dicendum quando fuit impedimentum, sed non potuit in eo dispensare. Porrò nullum impedimentum habet vim irritandi professionem, nisi à Pontifice sit constitutum vel confirmatum, vt fuscè probat Nauar. lib. 3. tit. de Regul. consil. 5. Sicut enim ipsius solius est constituere impedimenta dirimentia matrimonij, ita etiam professionis: præfertim cum Religionis & professionis ratio ab eius approbatione dependeat, vt supra dubit. 1. num. 11. ostensum est. Posset tamen Prælatus aliquem admittere cum protestatione, non esse sibi animum admittendi, si habeat hæc vel illa impedimenta: & tunc professio esset irrita, si tale impedimentum suberat, non quòd impedimentum subsit, sed quòd animus admittendi desit. ita Nauar. supra. Quòd si impedimentum non reddat quidem irritam professionem, tamen fraudulenter sit suppressum in examine, eaque fraus dedit causam receptioni, poterit talis professus postea eiici à Religione, vt docet Nauar. l. 3. tit. de Regul. consil. 25. quando enim dolus dedit causam contractui, vel est irritus, vel certe in irritum reuocabilis, iuxta ea quæ dicta sunt supra cap. 17. dub. 5. Nec obstat quòd professio semel valida, non possit irritari: quia id verum est quoad obligationem erga Deum, non autem quoad illam quæ est inter Religiosum & Monasterium.

9. Si impedimentum essenziale subsit.

Impedimentum à Papa solo constituitur.

Decimò, Vt persona sit sui iuris, alteri non obnoxia. hinc professio serui absque consensu domini, & viri absque consensu coniugis consummato matrimonio est inualida, vt patet ex dictis supra dubit. 3. Ratio est, quia per professionem traditur potestas & quasi dominium corporis Religioni. atqui isti non habent potestatem sui corporis, ergo non possunt illam tradere. nemo enim potest id quod est alterius dare alteri absque eius consensu. itaque requiritur consensus expressus: nec in re tanti momenti & præiudicij sufficit dissimulatio. Et si enim is qui tacet consentire videatur, quando agitur ipsius commodum: non tamen quando præiudicium. Deinde vt ille consensus non sit metu graui vel dolo extortus. Si vxor absque dolo alterius & sponte consensit, valebit quidem

dem professio viri: si tamen ipsa non vouit continentiam aut ingressum Religionis, nec potest induci ut id faciat, restituendus ei erit maritus, iuxta cap. 1. de conuers. conjugat. tenebitur tamen maritus redire ad Religionem, simulatque ab illius iugo liberatus fuerit. Vide suprâ dub. 3.

63
An possit
egredi.

Peres Primò, Vtrum quando professio fuit irrita defectu ætatis, vel quia professus est ante exactum annum probationis, vel quia metu fraudæve impulsus, & multos annos mansit in Religione, possit egredi:

Respondeo, Posse, si absit scandalum: quia vt habet regula Iuris, *Non firmatur tractatu temporis, quod de iure ab initio non subsistit*. Quod limita, nisi postea sciens esse irritam, ratificauerit, vel certè nisi expressè ita apud se statuerit, Volo illam esse validam; etiam si fortè ob aliquâ causam ab initio valida non fuisset, non enim sufficit illam ratificare ex eo quod putet ab initio fuisse validâ; quia hæc ratificatio proficitur ex errore; vnde non est libera, ac proinde non inducit nonâ obligationem. Vide Nauarrum in Summa c. 12. n. 71. & comment. 4. de Regul. num. 71. & 75. Vt autem hæc res absque scandalo fiat, & ne fraus aliqua subsit, statuit Concilium Trident. sess. 25. de Regularibus c. 19. *vt quicumque Regularis præterdat se per vim & metum ingressum Religionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile: velique habitum dimittere quicumque de causa, aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum, non audiatur, nisi intra quinquennium tantum à die professionis; & tunc non aliter, nisi causas, quas præterderit, deduxerit coram Superiore suo & Ordinario. Quod si antea habitum sponte dimiserit, nullatenus ad allegandam quamcumque causam admittatur, sed ad Monasterium redire cogatur, & tamquam apostata puniatur. Interim verò nullo privilegio sua Religionis inueniatur.* hæc Concilium.

Constitu-
tio Concil.
Trident.

64
Tria re-
quiri vt
possit re-
clamare.

Vbi Notandum Primò, Tria requiri à Concilio, vt inualidè professus reclamans possit audiri.

Primum, Vt reclamet intra quinquennium, nimirum à tempore professionis computandum.

Secundum, Vt causas nullitatis quas præterdit, coram Superiore suo & Ordinario deducat.

Tertium, Vt non dimiserit habitum ante hanc deductionem.

Si aliquid horum adsit, vult Concilium vt non audiatur, nimirum ad eum finem vt iuridicè declaretur liber à vinculo Religionis.

Notandum Secundò, Quod dicitur, *Nullatenus audiendum si habitum dimiserit*, statutum esse in pœnam, vt patet ex verbis sequentibus. vnde non habet locum, si bona fide ad tempus habitum deposuerit: item si habitum resumat, intelligendum enim ex æquo & bono, nempe si habitum dimiserit ita vt non resumperit. Si enim resumat, est audiendus, vt probat Nauarr. comment. 4. de Regular. in fine. Similiter illud, *Non esse audiendum nisi intra quinquennium*, &c. intelligendum videtur cum simili exceptione, nempe, nisi toto illo quinquennio impotentia reclamandi durauerit, vt docet in simili Glossa in cap. 2. de Regular.

Impotentia
reclamandi.

vbi statuitur, vt qui post annos pubertatis per vim clericus (id est monachus, vt Doctores communiter exponunt) factus est, permaneat in illo statu, nisi ipse, vel parentes eius intra annum apud Principem, Episcopum vel Nuntiam Apostoli-

cum reclamauerint. vbi Glossa, *Intellige*, inquit, *si potuit reclamare*. Idem colligitur ex cap. de iis quæ vi, &c. vbi mulieri non obfuit quòd durante metu viri non reclamauerit. Confirm. quia decretum Concilij nititur præsumptione ratificationis intra illud tempus factæ. atqui hæc præsumptio non habet locum, si impotentia reclamandi durauit. Ad hanc impotentiam videtur etiam pertinere ignorantia impedimenti: quia hæc non minùs reddit impotentem ad reclamandum quàm metus. Vnde Panor. in cap. Vidua. 4. nu. 7. de Regul. dicit, *Data ignorantia cessare præsumptionem*. Itaque quando de impotentia constaret, putarem Iure ordinario absque alia in integrum restitutione audiendum. Idem dicendum quando suberat impedimentum perpetuum, aut temporale durans ultra quinquennium. quia tunc non potest præsumi ratificatio.

Verùm quia regulariter de impotentia reclamandi non constat, opus est plerumque restitutione in integrum, vt quis audiri possit. Nam Concil. absolute statuit post quinquennium non esse audiendum; puta, Iure ordinario. Itaque hoc seruandum, nisi constet de impotentia reclamandi. Ratio est, quia Concil. intra illud tempus præsumit illum ratificasse professionem, & vult ita à Iudicibus Ecclesiasticis præsumi, & illum pro professo haberi. Vnde silentium illud quinquennij inducit præsumptionem Iuris, & de Iure; contra quod non admittitur probatio: idque ad tollendas inquietudines, sollicitationes, & scandala quæ euenirent, si sine fine liceret religiosi in iudicio suam professionem oppugnare.

Simili modo cap. 2. de Regular. inducitur præsumptio Iuris & de Iure, ex eo quòd quis intra annum à professione per vim facta non reclamavit. Et cap. Vidua, eodem titul. inducitur similis præsumptio ex eo quòd vidua nouitia se actibus profellarum immiscuit, inter velatas oblationem Deo offerendo.

Simili modo inducitur præsumptio ratificationis matrimonij metu contracti ex habitatione sesquianni. cap. Ad id 21. de sponsalibus. Et olim ante Concilium Trident. ex copula carnali post sponsalia habita, nascebatur præsumptio matrimonij. cap. Is qui. 30. eodem. Et contra huiusmodi præsumptionem non admittitur in foro externo iuramentum nec probatio per testes, vt habeatur tribus proximè notatis capp. quia Ius ex huiusmodi iudicio præsumit consensum (vnde vocatur præsumptio Iuris) & statuit vt Iudices consensum præsumant, & ita iudicent: ideoque dicitur præsumptio de Iure; nimirum quia Iure constituta, vt ex ea in foro externo iudicetur. Et hæc est causa cur contra illam non admittatur probatio aut iuramentum.

Notandum Tertio, Non manere tamen tales sine remedio: etsi enim contra præsumptionem Iuris, & de Iure non admittatur probatio in iudicio ordinario; datur tamen ex causa restitutio in integrum Iure extraordinario, vt ex Menochio probat Sancius lib. 7. de matrim. pag. 253. & colligitur aperte ex L. Si mater. 7. de except. rei iudicata. vbi datur restitutio contra sententiam, quæ transit in rem iudicatam (quod locum habet etiam si tres sententiæ conformes datæ fuerint), & tamen pro tali sententia est præsumptio Iuris, & de Iure, per quam omne Ius agendi amittitur. Et cap. Co-

ram.

ram. 7. de integram restitutione, dicitur, non audiendam Ecclesiam post terminum preemprorium; tamen ibidem per beneficium restitutionis conceditur eadem actio ad certum tempus. Pari modo in presentis casu potest restitui lusagendi, quod per lapsum quinquennij amissum erat, minoribus quidem duplici ex causa. Primò, ratione minoris ætatis; etiam si intra illud tempus sciuerint suam professionem esse irritam, & potuerint reclamare: sicut iisdem datur restitutio contra præscriptionem, etiam si illis scientibus & negligentibus facta sit. Secundò, ratione impotentia reclamandi, siue ex metu, siue ex ignorantia pro-

Maiores.

uenerit. Maioribus autem solum ex vna causa, nimirum ratione impotentia reclamandi, quam præcedunt, siue ex metu, siue ex ignorantia. Ita Sancius supra, & Nauar. d. comment. 4. n. 76. dicit, *Si metu vel impotentia reclamandi plus quinquennio durauerit, posse illum audiri vel iure vel restitutione.* vide supra c. 6. dub. 18. vbi ostensum est, quando maiori & quando minori detur restitutio in integrum contra præscriptionem. Eadem est ratio in presentis negotio. Ignorantia tamen Iuris non proderit maiori in foro externo; quia non excusat, nisi sit rusticus, minor, vel mulier: in his enim ignorantia Iuris toleratur, vt dictum est supra c. 6. nu. 17. Addit Sancius, probabile esse in foro conscientia, maiorem, etiam intra quinquennium sciuit suam professionem esse inualidam, & non reclamauit, posse nihilominus reclamare post quinquennium, &

Potest negare se sciuisse.

negare cum iuramento se sciuisse suam professionem fuisse inualidam, nimirum cum hac restrictione tacita, *ad eam ratificandam*; sicut innocens rogatus à Iudice an illac tranferit vbi cadaver iacebat, potest negare cum iuramento se illac tranferuisse. Iudex enim rogat de transitu, vt ex eo sumat indicium homicidij: at ille non sic tranferuit. simili modo qui ante Concil. Trid. cognouerit sponfam animo fornicario, rogatus à Iudice poterat negare cum iuramento se eam cognouisse. Nam Iudex rogabat de actu, vt ex eo præsumeret matrimonium, at ille talem actum qui matrimonium efficeret, non habuit. Idem dicendum quotiescumque Iudex procedit ex falsa præsumptione, interrogans aliquid, vnde sumeret indicium falsum, aut falsam præsumptionem facti. Vide supra c. 31. dub. 3. numero 14.

An possit fugere.

Notandum Quartò, Eum qui non potest obtinere restitutionem vt audiatur, eò quòd non possit probare ignorantiam professionis inualidæ, aut aliud impedimentum, posse fugere; modò sine scandalo; nec teneri ad regulam, nisi ratione scandalij, vt docent Nauar. comment. 4. num. 77. & 78. & Sancius supra, quia reuera non est professus. Simile est in matrimonio præsumpto. Potest enim vir fugere, non obstante præcepto Ecclesie, vt passim tradunt Doctores. Neque sanè Conc. Trident. illum intendit obligare in conscientia ad manendum in Religione. Nam præterquam quòd procedat ex præsumptione, totum præceptum suum dirigit ad Iudices Ecclesiasticos, instruens eos quid in foro externo seruare debeant. Imò oblata commoda occasione tenetur fugere, vel ratificare suam professionem; quia non potest frui commodis Religionis & sustentatione, nisi velit esse Religiosus, aut nisi res ita sint constituta, vt non possit se subducere sine scandalo. quamdiu autem non potest se subducere, non tenetur rati-

ficare suam professionem, etiam si culpa ipsius professio fuisse irrita; vt si fictè fuisse professus, vt docet Sancius supra, & Henriquez libro 1. de matrim. cap. 11. numero 11. quia Religio est res tanti momenti, vt non possit infligi in penam, sed sponte suscipi debeat, vt supra dubit. 4. ostensum est. Simili modo qui fictè contraxit matrimonium, non tenetur ratificare, si aliud damnum quod præponderet secutum non est. Quo casu expectando commodam occasionem, potest ille quidem alimenta percipere ex Monasterio, sed cum animo compensandi, vel tunc sua industria, vel postea: quia causam damni sua fictione dedit. Tenetur abstinere à Prælatura, quantum sine nota potest: si non potest, acceperit; & gesta per eum erunt valida ratione tituli colorati, communis erroris, & vitij occulti, iuxta ea quæ diximus cap. 29. dub. 8. Tales tamen, præsertim quando culpa intercessit, non poterunt frui priuilegijs Religionis, vt indulgentijs, irritatione votorum à Prælato, ordinatione absque dimissorijs, & similibus, vt notat Sancius: nisi quando id absque graui nota non possunt declinare.

Petes Secundò, quid requiratur ad ratificandum huiusmodi inualidam professionem.

66

Ratificatio professionis.

Respondeo, Primò requiritur notitia illius inualiditatis, alioquin ratificatio non erit libera: nisi quis fortè velit expressè illam esse ratam, etiam si ab initio fuisse inualida, vt supra numero 63. dictum est.

Secundò, vt intendat illam ratificare, est enim nouum votum. vnde requiritur formalis intentio: neque sufficit negatiuè se habere; quia voti vinculum non contrahitur nisi voluntate positua, sicut nec matrimonij; maxime cum hæc res sit maximi momenti, totum vitæ statum spectans. In dubio virum consenseris, verius est te teneri; quia præsumptio Iuris tibi aduerfatur. itaq; si post lapsum quinquennij dubitas an ratificaueris intra illud tempus, teneris. Idem dicendum, si dubitas an in actu professionis consenseris; item an liberè consenseris an metu. præsumitur enim consensus, & liber consensus ex ipso actu externo professionis tacitè vel expressè. quia naturaliter comitari solet. itaque teneris; nisi de contrario, saltem per probabiles rationes, tibi constet.

In dubio teneris.

Contrarium insinuat Henriquez lib. 1. de matrim. cap. 11. Qui æquali, inquit, dubio nescit an consenserit (sicut olim quando sponsalia per copulam affectu maritali transibant in matrimonium) potest se liberum censere ab onere matrimonij; sicut ab onere dubij voti. sed quòd diximus, verius est ob rationes allatas.

Tertio, secundum probabilem quorundam sententiam, si nouitiatus fuit inualidus, requiritur eius repetitio; vt si ante completam pubertatem factus: si cum inhabilitate ad illum Ordinem. Ita tenet Nauar. lib. 3. de Regul. consil. 5. n. 19.

Sed contrarium est verius, vt rectè docet Sancius. Nouitiatus enim non requiritur, nisi vt ingressus experiatur austeritates Ordinis, & Ordinis ipsius mores; vt habetur cap. Ad Apostolicam. 16. de Regular. atqui hoc fieri potest, etiam si Nouitiatus sit inhabilis, aut aliud vitium subfit admisioni.

Non requiritur repetitio nouitiatus.

Quartò, Requiritur noua acceptatio Prælati; sicut quando matrimonium fuit irritum ob aliquod impedimentum, requiritur nouus consensus

Virum noua acceptatio Prælati.

senfus vtriusque; ita Azorius lib. 14. c. 4. q. 7. Sed contrarium est verius, siue ex fictione aut metu professio fuerit irrita (vt docet Sa v. Religio. n. 23. & Nauar. lib. 3. titul. de regular. consil. 24.) siue ex inhabilitate aliqua temporali, ratione defectus ætatis, anni probationis, &c. vt docet Nauar. consil. 35. numero 3. & 46. num. 2. siue ex inhabilitate perpetua, vt docet Sancius; qualis in quibusdam Religionibus est esse ortum ex Iudæis, vel Mauris; commisisse homicidium, &c. Sublata enim ista inhabilitate per dispensationem, sufficit ratificatio Religiosi. Ratio est; nam in primo casu cum ex fictione vel metu fuit inualida professio, cum persona esset habilis, admissio fuit valida ex parte admittentis: vnde cum maneat virtute (nam habetur à Prælato pro Religioso) solum requiritur consensus ex parte admitti; sicut in matrimonio & aliis contractibus, vt ostensum est supra, cap. 17. dubit. 11. In secundo & tertio, cum persona est inhabilis, fuit etiam admissio, & consensus Prælati inualidus, ac proinde deberet repeti, nisi aliunde suppleretur. Sed hic suppletur à Summo Pontifice, qui est supremus Prælatus omnium Religionum, habens potestatem admittendi omnes. Colligitur cap. 1. de Regular. in 6. vbi statuit Innocent. IV. vt professio, quæ erat irrita defectu ætatis, conualecat, si in legitima ætate eam expressè ratam habeat, vel professorum habitum suscipiat, & per triduum sine alia probatione gesserit: vel vbi non est distincto habitus Nouitiorum & Professorum, habitum per annum gesserit. Idem de ratificatione statuitur ab Alexander III. cap. Ad nostram. 8. & cap. Significatum. 11. Extrauag. de regularibus. quibus locis non requirunt aliam Prælati admissionem: sed ipsi statuentes talem ratificationem expressam vel implicitam valere, Religiosum admittunt. Confirm. quia Concil. Trid. præsumit silentio quinquennij ratificari professionem. cap. 2. de regular. præsumitur ratificari silentio vnus anni. ergo non requiritur noua admissio. Secus est in matrimonio, quando subest impedimentum. quia Pontifex non potest supplere defectum consensus coniugis, eius loco consentiendo: potest tamen supplere defectum consensus Prælati, quia est supremus Prælatus, vt dictum est.

Aduerte tamen, hæc locum non habere, quando Superior, nullitate professionis intellecta, repugnat admissioni, volens ob aliquam causam illum eiicere. Non enim Pontifex intendit admittere ratificationem, Superiore posituè repugnante; quæ species facti mihi nuper fuit proposita.

DVBITATIO VIII.

Quam vim habeat professio in Religione approbata.

67 **I**N professione continentur tria vota solemnia, quibus homo se totum Deo & Religioni obstringit & dedicat. Itaque ratione diuersorum votorum habet diuersos effectus.

1. Transfert Religiosum in ius Ordinis.

Primo, Transfert Religiosum in ius & potestatem Ordinis & Superiorum, faciens membrum illius: ita vt Superiores possint illum, si discesserit, apprehendere sua auctoritate tamquam rem

suam, & reducere ac punire; sicut dux belli militem desertorem, maritus vxorem fugitiuam, dominus seruum fugitiuum. facit hoc professio ratione voti *obedientia*, non præcisè quatenus hoc votum obligat Deo, sed quatenus continet tacitam vel expressam promissionem erga Superiorem, & sui traditionem in corpus Religionis, coniunctam cum legitima acceptance Superioris. Idem facit in Societate votum obedientiæ simplex peracto biennio. Superior enim à Summo Pontifice habet omnem iurisdictionem ex parte principij agentis necessariam; sed per votum obedientiæ modo iam dicto fit applicatio materiae, in quam hæc iurisdictione se exerat.

Hoc ius Superioris secundum quosdam non est iustitiæ strictæ, sicut ius ducis in militem, domini in seruum, mariti in vxorem; quorum obligatio est propter mutuum, vel alterius commodum; (quia Religiosus non obligauit se Ordini vel Superiori propter commodum ipsorum, sed propter suam salutem, vt ab ipsis rectè gubernetur) sed est ius obedientiæ, quod Superiori competit in inferiori: vnde per fugam non peccat contra iustitiam, sed contra obedientiam & fidem debitam Superiori & Ordini, & contra Religionem debitam Deo. quæ sententia probabilis est, eamque tenet Bañes q. 62. art. 2. dub. 6. & quidam alij recentiores.

Verius tamen puto, peccare etiam contra iustitiam; quia inter Religiosum & Religionem est contractus quidam, per quem ille se tradit in potestatem Religionis ad obsequium Ordinis, & vicissim Religio se illi obstringit ad illum tractandum tamquam filium: vt ostensum est dub. 7. vnde in hoc contractu non solum spectatur commodum priuatum Religiosi, sed etiam publicum communitatis. vide supra cap. 8. dub. 3.

Secundo, Facit inhabilem ad matrimonium ⁶⁸ contrahendum, ita vt si tentet contrahere, sit irritum; cap. Quod votum, vnic. de voto, in 6. habet hoc ratione voti *castitatis*; non præcisè, alioquin quoduis votum castitatis id efficeret; neque quia acceptatum ab Ecclesia, quia votum castitatis emissum publicè in manibus Episcopi id non facit, cum tamen ab Ecclesia sit acceptatum: sed facit ex vi constitutionis Ecclesiæ, quæ vt illud votum melius seruetur, illi in professione hanc vim annexuit, vt colligitur apertè ex dicto cap. Quod votum, vbi dicitur, *voti solemnitate, quoad matrimonium dirimendum, ex sola Ecclesiæ constitutione esse inuectam.*

Dices, Homo per professionem tradit se Deo ^{Obiectio} & Religioni: ergo si postea tradat coniugi, iure naturæ est inualidum: sicut quod tibi donauit & tradidi, non possum alteri validè donare.

Respondeo negando consequentiam. Non enim per vota tradit potestatem corporis sui ad ^{Respon.} usum matrimonij, sed se tradit Religioni vt ab ea gubernetur; Deo verò, vt ipsi sit velut donarium consecratus; quæ traditiones non inducunt vinculum repugnans vinculo matrimonij, (nam hæc vincula simul stare possunt; vt patet quando coniuges communi consensu vouent continentiam, vel etiam profitentur in Religione) sed solum repugnans viui matrimonij. Itaque nec professio nec votum continentia irritum reddit contractum matrimonij superuenientem iure naturæ; sed solum iure Ecclesiastico. Hoc tamen Ius anti-

An fugiens peccet contra iustitiam.

2. Inhabilitas ad matrimonium.